

[Akceptuję](#)

W ramach naszej witryny stosujemy pliki cookies w celu świadczenia państwu usług na najwyższym poziomie, w tym w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb. Korzystanie z witryny bez zmiany ustawień dotyczących cookies oznacza, że będą one zamieszczone w Państwa urządzeniu końcowym. Możecie Państwo dokonać w każdym czasie zmiany ustawień dotyczących cookies. Więcej szczegółów w naszej [Polityce Prywatności](#)

[Portal](#) [Informacje](#) [Katalog firm](#) [Praca](#) [Szkolenia](#) [Wydarzenia](#) [Porównania międzylaboratoryjne](#)
[Kontakt](#)

[Laboratoria](#)
[.net](#)
[Innowacje](#)
[Nauka](#)
[Technologie](#)

[Logowanie](#) [Rejestracja](#) [pl](#)

Newsletter

zapisz się

Naukowy styl życia

Nauka i biznes

- [Nowe technologie](#)
- [Felieton](#)
- [Tygodnik "Nature"](#)
- [Edukacja](#)
- [Artykuły](#)
- [Przemysł](#)

[Strona główna](#) > [Informacje](#)

PAP: Rok 2013 w polskiej i światowej nauce

Deszcz meteorytów nad Rosją, identyfikacja szczątków króla Ryszarda III, sklonowanie ludzkich zarodków, wyczekiwany Nobel za cząstkę Higgsa i pierwszy polski satelita naukowy Lem w kosmosie - to niektóre z istotnych wydarzeń naukowych w 2013 r.

Na początku roku Komisja Europejska ogłosiła badania nad ludzkim mózgiem i właściwościami grafenu strategicznymi projektami Unii Europejskiej. Pod koniec roku zaś przyjęto unijny program Horyzont 2020, na lata 2014-2020, finansujący badania i innowacje.

Mijający rok przyniósł też sukcesy polskich badaczy: pracujący w USA prof. Krzysztof Matyjaszewski otrzymał nagrodę AkzoNobel North America Science Award w dziedzinie chemii, a fizyk, dr Piotr Sułkowski z Uniwersytetu Warszawskiego otrzymał prestiżowy grant naukowy, przyznawany przez Europejską Radę ds. Badań (ERC). Z kolei marsjańskie łaziki z Polski zajęły dwa pierwsze miejsca w prestiżowych, międzynarodowych zawodach University Rover Challenge rozgrywanych w USA.

STYCZEŃ

- W wieku 83 lat zmarł inżynier Stefan Kudelski, twórca słynnych magnetofonów Nagra, które zrewolucjonizowały technikę rejestracji dźwięku - także w filmach. Był laureatem "technicznych" Oskarów. Kudelski zmarł 26 stycznia w Cheseaux-sur-Lausanne w Szwajcarii.
- Prof. Krzysztof Matyjaszewski z Uniwersytetu Carnegie Mellon w Pittsburgu, otrzymał nagrodę AkzoNobel North America Science Award w dziedzinie chemii. Polaka, który jest pierwszym laureatem tej nagrody, wytypowało The American Chemical Society. Nagrodzono go za innowacje w dziedzinie chemii polimerów.
- Komisja Europejska ogłosiła badania nad ludzkim mózgiem i właściwościami grafenu strategicznymi projektami Unii Europejskiej. W każdą inicjatywę zaangażują się naukowcy z co najmniej 15 państw członkowskich UE i blisko 200 instytucji badawczych. W projekcie "Human Brain Project" weźmie udział zespół kierowany przez dr. hab. Piotra Bogorodzkiego z Politechniki Warszawskiej, a w badaniach nad grafenem - zespół Instytut Technologii Materiałów Elektronicznych w Warszawie.

LUTY

- Amerykańska fundacja, planująca zorganizowanie załogowego przelotu blisko Marsa, poinformowała, że w misji tej mieliby uczestniczyć mężczyzna i kobieta, a przy ich wybieraniu preferowane będą pary małżeńskie. Przedsięwzięcie to chce zrealizować fundacja Inspiracja Mars utworzona przez multimilionera Dennisa Tito, który w roku 2001 roku zapłacił 20 mln dolarów za turystyczny lot na Międzynarodową Stację Kosmiczną.
- Nad Uralem, m.in. w okolicach Czelabińska, spadł deszcz meteorytów; ponad tysiąc osób zostało rannych. Zjawisku towarzyszyła seria eksplozji. Nad terytorium Uralskiego Okręgu Federalnego doszło do destrukcji meteoroidu, który częściowo spłonął w dolnych warstwach atmosfery.
- Po trzech latach pracy zatrzymano Wielki Zderzacz Hadronów - największy na świecie akcelerator. W tym czasie udało się odkryć nową cząstkę - przypuszczalnie długo poszukiwany bozon Higgsa. Zderzacz przejdzie modernizację i wznowi pracę w połowie 2014 r.
- Naukowcy z uniwersytetu w Leicester w Anglii na podstawie badań DNA i datowania radiowęglowego potwierdzili, że szkielet odkopany w ub.r. na parkingu w tym mieście to szczątki króla Ryszarda III (1452-85), ostatniego z dynastii Plantagenetów.

MARZEC

- Zespół portalu Zoouniverse.org poszukiwał osoby, prawdopodobnie Polki lub Polaka, która odkryła planetę pozasłoneczną. Znany był jedynie login tej osoby: rafcioo28. Był on pierwszym internautą, który znalazł tranzyt planety pozasłonecznej PH2b. Odkrywcą planety pozasłonecznej okazał się Rafał Herszkowicz ze Zgierza.
- Międzynarodowy zespół naukowców z prowadzonej przez ESA misji Planck opublikował najdokładniejszą mapę promieniowania relikтового, będącego „echem” Wielkiego Wybuchu. Uzyskane wyniki nie we wszystkich aspektach zgadzają się z teoriami na temat ewolucji Wszechświata. Jednym z liderów zespołu badawczego był polski naukowiec prof. dr hab. Krzysztof Górski z Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego i Jet Propulsion Laboratory w Pasadenie (USA).

KWIECIEŃ

- Na zewnątrz Międzynarodowej Stacji Kosmicznej rozpoczął pracę analizator Centrum Badań Kosmicznych PAN. Pomoże on ustalić, jak zmieniające się pole elektromagnetyczne wpływa na stację, jej mieszkańców i eksperymenty. Ułatwi też diagnozowanie pogody kosmicznej.
- W wieku 87 lat po długiej chorobie zmarł Robert Edwards - brytyjski fizjolog, pionier metody zapłodnienia pozaustrojowego (in vitro). W 1968 roku doprowadził on do zapłodnienia ludzkiej komórki jajowej w warunkach laboratoryjnych. Wtedy też rozpoczął współpracę z ginekologiem Patrickiem Steptoe. Praca obu naukowców umożliwiła przyjście na świat pierwszego dziecka z probówki, dziewczynki Louise Brown 25 lipca 1978 roku. W 2010 roku Edwards został za swoje osiągnięcia w tej dziedzinie uhonorowany Nagrodą Nobla w dziedzinie medycyny i fizjologii.

MAJ

- Martwego mamuta, zachowanego w idealnym stanie, z niezamarzniętą krwią, znaleziono na wyspie na północy Syberii. Zwierzę zachowało się w doskonałym stanie dlatego, że dolna część jego ciała tkwiła w czystym lodzie.
- 17-letnia Kinga Panasiewicz z Hrubieszowa zdobyła 2. nagrodę w dziedzinie medycyny i zdrowia w prestiżowym konkursie naukowym dla młodzieży Intel ISEF w USA. W nagrodę imieniem dziewczyny nazwano jedną z niedawno odkrytych asteroid.
- Badacze sklonowali ludzkie zarodki, z których po raz pierwszy można pozyskać komórki macierzyste. Międzynarodowy zespół naukowców wykorzystał komórki jajowe ofiarowane do eksperymentu przez jedną z kobiet. Usunięto z niej jądro komórkowe, zawierające zasadniczą część DNA, a zamiast niej wprowadzono jądro komórkowe pobrane ze skóry ośmiomiesięcznego dziecka. Dokonanie otworzyło nowe możliwości hodowli tkanek i narządów, ale wzbudziło również ogromne kontrowersje etyczne.
- Nowy gatunek ptaka sprzed 29 mln lat - *Resoviaornis jamrozi* - odkrył pod Rzeszowem tamtejszy pasjonat paleontologii. To nowo odkryty gatunek ptaka wróblowego żyjącego w okresie wczesnego oligocenu.

CZERWIEC

- Marsjańskie łaziki z Polski zajęły dwa pierwsze miejsca w prestiżowych, międzynarodowych zawodach University Rover Challenge rozgrywanych w USA. Zwyciężył Hyperion zespołu z Politechniki Białostockiej, a drugi był Scorpio III z Politechniki Wrocławskiej.
- Sąd Najwyższy USA zdecydował jednogłośnie, że nie wolno ubiegać się o patenty dla ludzkich genów, można jednak opatentować syntetyczne DNA.
- Wyniki badań krwinek pobranych z wnętrza czaszki słynnego Człowieka Lodu, czyli Otziego sugerują, że przed śmiercią otrzymał on mocny cios w czoło, co sprawiło, że jego mózg uderzył o tylną część czaszki. Wykazali to Frank Maixner z instytutu w Bolzano (Włochy) oraz Andreas Tholey z uniwersytetu w Kilonii (Niemcy) analizując białka z dwóch próbek mózgu Człowieka Lodu. Fizyk, dr Piotr Sułkowski z Uniwersytetu Warszawskiego otrzymał prestiżowy grant naukowy, przyznawany przez Europejską Radę ds. Badań (ERC). Tzw. Starting Grant jest przyznawany młodym badaczom. Na realizację projektu „Quantum fields and knot homologies” Polak otrzymał ponad 1,3 mln euro na okres pięciu lat.

LIPIEC

- Grobowiec zawierający szkielety 63 osób, ponad 1200 cennych przedmiotów ze srebra, złota, brązu, kamieni półszlachetnych alabastru i innych materiałów znaleźli w Peru polscy archeolodzy. Zespół pracujący pod kierunkiem dr. Miłosza Giersza z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego (UW) i Ośrodka Badań Prekolumbijskich UW dokonał tych odkryć w Huarmey, 300 km na północ od stolicy kraju - Limy.

SIERPIEŃ

- Unikatową w skali Polski figurkę glinianą z okresu neolitu (IV tysiąclecie p.n.e.) przedstawiającą

stylizowaną postać kobiety, znaleziono podczas badań wykopaliskowych w Raciborzu. Do tej pory odkrywano jedynie nieliczne i niewielkie fragmenty postaci ludzkich z tego okresu.

- Peruwiańsko-polska ekipa badawcza zbadała dotychczas nieznaną obiektem inkaski, który okazał się być rodzajem obserwatorium astronomicznego.
- Dwaj naukowcy z University of Washington (USA) - prof. Rajesh Rao i prof. Andrea Stocco - połączyli swe mózgi za pośrednictwem internetu i jeden z nich samą myślą wprowadził w ruch rękę drugiego. Nie opublikowali swego doświadczenia na łamach pisma naukowego, lecz jedynie poinformowali o tym na stronie internetowej swej uczelni.

WRZESIEŃ

- Po raz pierwszy według nowych zasad, Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych pod przewodnictwem prof. Macieja Zabela analizował i porównywał dorobek naukowy wydziałów, instytutów naukowych i badawczych. Ponad 960 jednostkom nadano kategorie od A+ przez A, B do C. 37 najbardziej prestiżowych instytucji uzyskało kategorię „A +”.
- Wyjątkowo złośliwe guzy mózgu można oszukać i zamienić w łagodne, dzięki czemu przestają być śmiertelne - wykazały badania polskich badaczy opublikowane przez „Journal of Pathology”. Grupa badawcza prof. Bożeny Kamińskiej z Instytutu Biologii Doświadczalnej PAN im. M. Nenckiego w Warszawie wykazała to na przykładzie komórek myszy.
- Baraki zamieszkiwane przez VIII rzymski legion Augusta w połowie I wieku n.e. znalazł zespół naukowców z Ośrodka Badań nad Antykiem Europy Południowo-Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego w czasie wykopalisk z Novae obok miasta Swisztow w Bułgarii.
- Genomy tygrysa, lwa i pantery śnieżnej rozszyfrowała międzynarodowa grupa badaczy. Może to pomóc w ochronie zagrożonych gatunków. Do tej pory poznana była jedynie sekwencja DNA kotów domowych. Nowe badanie dowodzi, że tygrysy dzielą z nimi 96 proc. genów.
- W uczeniu się i zapamiętywaniu przyjemnych doznań bierze udział konkretna część mózgu, tzw. jądro środkowe ciała migdałowatego - ustalili naukowcy z Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN w Warszawie.
- Próbnik międzyplanetarny Voyager 1 jako pierwszy stworzony przez człowieka obiekt opuścił Układ Słoneczny - poinformowała amerykańska Państwowa Agencja Aeronautyki i Przestrzeni Kosmicznej (NASA).

PAŹDZIERNIK

- Badania skamieniałych pyłków roślinnych z wczesnego triasu sugerują, że rośliny kwitnące pojawiły się na ziemi 100 mln lat wcześniej, niż sądzono.
- Nagrodę Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny podzielono między trzech naukowców - Jamesa E. Rothmana i Randy'ego W. Schekmana z USA oraz reprezentującego Niemcy Thomasa C. Südhofa. Prace laureatów dotyczą transportu substancji wewnątrz żywych komórek.
- Nagrodę Nobla w dziedzinie fizyki przyznano Peterowi Higgsowi i Francois Englertowi, których teoria wyjaśnia, skąd się bierze masa. Słuszność teorii potwierdziło odkrycie w 2012 r. bozonu Higgsa, znanego też "boską cząstką".
- Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii otrzymali: Martin Karplus, Michael Levitt i Arieh Warshel za opracowanie komputerowych modeli dla chemii. Ich prace pozwalają m.in. na produkcję lepszych

leków.

LISTOPAD

- Hybrydowe zaćmienie Słońca, w którym w części pasa zaćmienia jest widoczne jako obrączkowe, a w innej części jako całkowite. Pas całkowitej fazy przeszedł przez Atlantyk i centralną Afrykę. Fazy częściowe były widoczne na Atlantyku, w prawie całej Afryce i w południowej Europie.
- Zbadano eksplozję meteoroidu, która nastąpiła w lutym nad Czelabińskiem w Rosji. Okazało się, że była ona 40 razy silniejsza niż wybuch bomby jądrowej. Ponad 4 tony meteorytów, które spadły na Ziemię, stanowiły 0,05 proc. masy całego obiektu.
- Profesorowie: Andrzej K. Tarkowski, Sylwester Porowski, Marek Żukowski i Jan Woleński zostali tegorocznymi laureatami Nagród Fundacji na rzecz Nauki Polskiej (FNP). Wysokość nagrody wynosi 200 tys. złotych.
- Według wstępnych danych Światowej Organizacji Meteorologicznej (WMO) (definitywne znane będą w marcu przyszłego roku) rok 2013 może okazać się jednym z dziesięciu najcieplejszych lat od zapoczątkowania w 1850 roku regularnych nowoczesnych pomiarów.
- W ramach rekonstrukcji rządu na stanowisku ministra nauki i szkolnictwa wyższego prof. Barbarę Kudrycką zastąpiła prof. Lena Kolarska-Bobińska.
- W kosmos wyruszył pierwszy polski satelita naukowy Lem. W przestrzeń kosmiczną wyniosła go rosyjska rakietą Dniepr. Lem pomoże m.in. sprawdzić, jakie procesy fizyczne zachodzą w najjaśniejszych gwiazdach.

GRUDZIEN

- Ministrowie krajów UE odpowiedzialni za badania i rozwój przyjęli unijny program badawczy na lata 2014-2020 Horyzont 2020. Jego budżet wynosi 77 mld euro. To największy program tego typu na świecie.
- Instrumenty satelitarne w samym sercu Antarktydy, na lodowym Płaskowyżu Polarnym zarejestrowały temperaturę minus 93,2 st. C. To najzimniejsze miejsce na Ziemi.
- Laureaci Nagrody Nobla w dziedzinie medycyny, fizyki, chemii, literatury i ekonomii otrzymali z rąk króla Szwecji Karola XVI Gustawa medale i dyplomy.

Źródło: www.naukawpolsce.pap.pl

<http://laboratoria.net/aktualnosci/20281.html>

09-09-2024

Jak poradzić sobie z końcem wakacji?

Dobrym sposobem jest opracowanie planu na „po urlopie”.

09-09-2024

Zalecenia w sprawie mpox są racjonalne i adekwatne

Wytyczne dotyczące mpox są adekwatne do obecnej sytuacji.

09-09-2024

Przydatność organów do przeszczepu

Syntetyczna krew może istotnie wpłynąć na transplantologię.

09-09-2024

Naukowcy zbadali, jak powstają nowe słowa w mediach społecznościowych

Język ewoluuje w kontekście społecznym, a jego odmiany zawsze konkurują ze sobą.

09-09-2024

Telefony komórkowe nie powodują nowotworów mózgu

Wykazują naukowcy w najnowszych badaniach.

09-09-2024

Ryzyko zawału i udaru mózgu u kobiet

Z 30-letnim wyprzedzeniem zwykłym testem krwi można je wykryć.

09-09-2024

[Galaktyki są dużo większe, niż sądzono](#)

Galaktyka Andromedy już od dawna oddziałuje na Drogę Mleczną.

09-09-2024

[System inteligentnego zarządzania pojazdami nagrodzony przez...](#)

Nagrodzony przez Siemens i PW.

Informacje dnia: [Jak poradzić sobie z końcem wakacji? Zalecenia w sprawie mpox są racjonalne i adekwatne](#) [Przydatność organów do przeszczepu](#) [Naukowcy zbadali, jak powstają nowe słowa w mediach społecznościowych](#) [Telefony komórkowe nie powodują nowotworów mózgu](#) [Ryzyko zawału i udaru mózgu u kobiet](#) [Jak poradzić sobie z końcem wakacji? Zalecenia w sprawie mpox są racjonalne i adekwatne](#) [Przydatność organów do przeszczepu](#) [Naukowcy zbadali, jak powstają nowe słowa w mediach społecznościowych](#) [Telefony komórkowe nie powodują nowotworów mózgu](#) [Ryzyko zawału i udaru mózgu u kobiet](#) [Jak poradzić sobie z końcem wakacji? Zalecenia w sprawie mpox są racjonalne i adekwatne](#) [Przydatność organów do przeszczepu](#) [Naukowcy zbadali, jak powstają nowe słowa w mediach społecznościowych](#) [Telefony komórkowe nie powodują nowotworów mózgu](#) [Ryzyko zawału i udaru mózgu u kobiet](#)

Partnerzy